אונגליקליבע פערשיקטע געליעבטע און ער האט אויך ניט געקענט ביישטעהן דעם גרויסען פייער פון ליעבע צו דער שעהנער סיילס־לײדי זיינער.

ליזא האט אין איהם אנגעצונדען א לײדענשאפטליכען פייער וועלכען ער איז ניט געווען אומשטאנדע צו פערלעשען; ער האט געמוזט אנווענדען ניט קיין מענשליכע כחות צו בעהערשען זיך; זיין גלײכגילטיגקייט צו איהר האט איהם געקאסט א שטיק געזונד.

ער האט זיך שוין פיעלע מאל בעשלאסען צו ערקלעהרען זיך איהר אין ליעבע, ער האט גוט געוואוסט, אז זי ליעבט איהם אויך, ער האט עס געקענט לעזען פון איהרע אלע בעוועגונגען, ער האט זיך אבער יעדען מאל צוריקגעהאלטען, זיין געליעבטעס געזיכט פלעגט זיך איהם פארשטעלען אין יענעם מאמענט, אזוי ווי ער האט עס צום לעצטען מאל געזעהען אין טויטבעט, ער פלעגט זיך דערמאהנען וויפיעל גלויבען זי האט אויסגעדריקט צו איהם, ווי גליקלאך זי האט זיך דאן דערפיהלט אין איהר אונגליק, ווען ער האט איהר צום צווייטען מאהל צוגעשווארען אייביגע ליעבע; ער פלעגט זיך אן דעם אלעמען דערמאהנען און זיין הארץ פלעגט איהם פערשטיינערט ווערען, זיינע ליפען פלעגען בלייבען צוגעשלאסען און ער פלעגט שוין מורא האבען צו קוקען אויף דער שעהנער סיילס־לײדי זיינער.

ער פלעגט דאן ארויס פון סטאר און ארומדרעהען זיך איבער'ן שטאדט פאר שטונדען־לאנג, אבי ניט צו זעהען די שעהנע ליזא און דערווײלע אהיינטראכטען זיך אין זיין אמאליגער געליעבטער; ער פלעגט קומען צוריק אין סטאר ערשט דאן, ווען ער איז געווען זיכער, אז ער איז שוין גענוג בעגייסטערט געווארען פאר זיין שבועה און פאר זיין אונגליקליכער געליעבטער און אז ליזא וועט שוין אויף איהם מעהר קיין איינדרוק ניט מאכען.

אזוי שנעל אבער ווי הערמאן פלעגט צוריקקומען אין סטאר און דערזעהן ליזאן, פלעגט זיין גאנצע בעגייסטערונג פאר דער שבועה און פאר זיין אונגליקליכער געליעבטער פערשווינדען ווי א רויך און ער פלעגט זיך דערפיהלען אזוי מאכטלאז און שוואך ווי א קינד.

ער פלעגט זיך מיט גוואלד אברייסען פון איהר און פערטיעפען זיך אין זיינע בילס מיט זיינע קאסטומער, דאס האט איהם אבער ווייניג וואס געהאלפען, זיינע געדאנקען זענען געווען פערנומען מיט ליזאן.

נאכדעם ווי זי האט איהם דערצעהלט וועגען איהר חתן מאזעס קייזערמאן האט ער זיך דערפיהלט אביסעל לייכטער, איהם האט זיך אויסגעדוכט, אז דאס וועט איהם פיעל העלפען אין אבטרייסלען זיך פון איהר.

„זי איז א כלה פון א צווייטען״. האט ער צו זיך אליין געזאגט, גאט צו דאנקען! איך דארף וועגען איהר ניט טראכטען מעהר, זאל עס מיר דוכטען, אז זי איז שוין א פרוי פון אימיצען, איך וועל דאך ניט געהן ארויס כאפען ביי איינעם זיין כלה.״

ריעזע געדאנקען האבען איהם פיעל ווייניג בערוהיגט. ער האט זיך אליין געוואלט איינרײדען, אז דאס וועט זיין גענוג צו דערווייטערען איהם פון איהר און אז ער וועט שוין וועגען איהר מעהר ניט טראכטען.

ער האט זיך פון איהר ווירקליך דערווייטערט און זעהר ווייניג גערעדט מיט איהר, ער האט בעשלאסען, אז צו זיין נייער ליעבע מוז נעהמען אן ענדע. ער טאהר זיך ניט לאזען פערפיהרען פון א שעהן פנים'ל און דאביי פערגעסען זיין פליכט און זיין הייליגע שבועה.

ער האט זאגאר בעשלאסען צו ענטזאגען ליזאן פון זיין סטאר און מאכען א סוף פון דיזער אונאנגענעהמער לאגע.

ער האט אבער מיט'ן געדאנק ניט געקענט בעאנפלוסען זיין הארץ און דאס וואס ער האט בעשלאסען מיט זיין מח, איז ניט אויסגעפיהרט געווארען.

דאס הארץ האט איהם געזאגט: שטעה! ווארט! ניט וואג עס!״ און ער האט זיך ווייטער דערפיהלט מאכטלאז.

ערשטענס האט ער זיך דערמאהנט, אז זי אליין האט איהם געזאגט, דאס זי איז נאך ניט מסכים צום שדוך, און צווייטענס האט ער געקענט זעהן גאנץ קלאהר, אז זי קוקט אויף איהם מיט כמארנע פערליעבטע אויגען.

ער האט געפיהלט, אז איהר הארץ געהט אויס נאך איהם ניט ווייניגער ווי זיינע נאך איהר; ער האט גוט געוואוסט אז זי ליעבט איהם אויך און אז ער וועט איהר פערשאפען גרויסע שמערצען, ווען ער זאל זי פון זיך פערטרייבען.

ער איז דעריבער געזעסען יעצט ביי זיין דעסק און געטראכט וואס ער האט צו טהון.

ליזא איז ערשט ארויס פון סטאר, זי פלעגט געהן אהיים אכט אזייגער אין אבענד.

הערמאן האט איהר נאכגעקוקט מיט א פערווירטען בליק, ער וואלט אליין ניט געקענט ערקלעהרען וואס אין זיין בליק איז געווען אויסגעדריקט, ליעבע אדער האס.

ריכטיגער פון אלעם האט זיין בליק אויסגעדריקט ביידע זאכען, אי ליעבע, אי האס. ער איז אין איהר געווען לײדענשאפטליך היים פערליעבט און ער האט זי געהאסט דערפאר וואס זי צווינגט איהם צו ווערען פאלש און ניערטרעכטיג, דערפאר וואס צוליעב איהר קומט איהם אויס ווערען אונטריי צו זיין אונגליקליכער געליעבטער.

ווען זי איז געווען ווייט פון סטאר און ער האט געזעהען ווי זי האט זיך אויסגעמישט מיט די פיעלע פערבייגעהער, האט ער אויטאמאטיש אויפגעהויבען זיין פויסט און געדראהעט מיט איהם אין דער לופטען.

ער האט דאביי ניט־ווילענדיג אויסגעריפען גאנץ הויך:

„איינער פון אונז וועט ווערען א מלאך המות, אדער איך, אדער זי!״ ער האט דערמיט געמיינט צו זאגען, אז אדער ער וועט זי ארויסווארפען, אדער זי וועט איהם מאכען צו ארויסווארפען זיין פריערינע געליעבטע.

באלד האט ער זיך אוועקגעזעצט ביים דעסק, אנגעלעהנט דעם קאפ צווישען זיינע ביידע הענד און טרויעריג געזיפצט.

עס איז איהם געווען זעהר ביטער אויף'ן הארצען. איהם איז פארגעשטאנען א גרויסער נסיון.

ער האט געפיהלט אז זעהר לאנג וועט ער שוין אזוי ניט אנהאלטען, ער וועט אין קורצען מוזען פאלען אלס קרבן, ער וועט זיך איבערגעבען צו דער שעהנער ליזאן געגען זיין איינגענעם ווילען.

אבער נאך מעהר האט ער מורא געהאט, דאס ליזא זאל ניט ווערען א קרבן פון איהם. ער האט געפיהלט דאס אין גאנצען ברעכען זיין שבועה וועט ער פאר קיין שום פאל אין דער וועלט ניט. ער וועט מוזען האלטען ווארט און ווען זיין יונגענדס־געליעבטע וועט ארויס פון סיביר, וועט ער זי אונטער אלע אומשטענדען מוזען הייראטהען, אויב ער זאל דערווײלע הייסט עס זיך פערבינדען מיט ליזאן, וועט ער זי מוזען נאכהער ווארפען, אדער פיהרען א פאלשען, פערברעכעריש־צווייענדיגען לעבען.

ער האט געפיהלט, אז אין זיין לעבען איז אנגעקומען א גרויסער שטורעם, וועלכער וועט איהם אנטהאן פיעל שאדען און פון וועלכען ער וועט ארויס א פערוואוגרעטער.

ער האט נאך אליין ניט געקענט וויסען, מיט וואס דאס אלעס וועט זיך ענדיגען, ער האט שוין אבער געזעהען, אז ער וועט פון זיין יעצטיגער לאגע, מיט גאנצע ביינער ניט ארויס.

ער האט אימער געטרוימט וועגען אנזאמלען פיעל עשירות און ווען זיין אונגליקליכע יונגענדס פריינדין וועט צו איהם קומען, זאל ער זי קענען דערטרינקען אין לוקסוס און פערגעניגען, כדי זי זאל פערגעסען די גרויסע צרות וואס זי איז אויסגעשטאנען.

ער האט געטרוימט וועגען א רוהיגען עהרליכען לעבען. איהם פערזענליך האט די עשירות ניט אינטערעסירט, ער איז געווען אן אידעאלער מענש און א גרויסער געגנער פון דער יעצטיגער וועלט־סיסטעם מיט איהר קלאסען־צוטהיילונג, מיט איהר קאפיטאליזם און מיט איהר גרויסע מאסע אונטערדריקטע; ער איז געווען אין דער היים א פערברענטער רעוואלוציאנער, מיט אן עהרליכער, ריינער נשמה, זיינע לײדען אין דער פרעמד האבען איהם איבערצייגט, אז ער מוז זיך אונטערגעבען און אנשטאט צו בעקעמפפען די מעכטיגע וועלט, זאל ער בעסער פרובירען צו ווערען איינער פון די מעכטיגע און ארויסהעלפען די אונטערדריקטע אויף א גאנץ אנדער אופן.

ער האט געטרוימט וועגען גרויסע פלענער צו בויען פעקטאריס און צו בעשעפטיגען דארטען טויזענדער ארבייטער אויף די בעסטע בעדינגונגען; צו צאהלען זיי גרויסע וויידזשעס און צו געבען דערמיט א ביישפיעל צו פיעלע אנדערע רייכע פאבריקאנטען.

ער האט געטרוימט וועגען א גרויסען נאמען, וועלכער זאל זיין בעדעקט מיט רוהם; ער האט געוואלט בעקאנט ווערען אלס גרויסער עושר און נאך גרעסערער פילאנטראפ.

דאס איז אבער יעצט אין גאנצען פערשוואונדען פון איהם, ער האט זיך דערזעהען אלס א קליין מענשעלע, אלס א שוואכע בעשעפעניש וועלכע איז גרייט צו אפפערען אלע גוטע אידעאלען פאר א ביסעל איינגעליעבע פערגעניגען; ער האט שוין געפיהלט, אז פון זיינע אלע פלענער וועגען פילאנטראפישע ארבייט וועט זיך אויסלאזען א בוידעם. ער קריכט יעצט אריין אין א בלאטע פון וועלכער ער וועט זיך שוין ניט אזוי שנעל קענען ארומוואשען; ער האט געפיהלט, אז פון זיין לײדענשאפט צו ליזאן, וועט ער ארויס א פערפלעקטער מאראליש און ער וועט שוין מעהר ניט האבען קיין רעכט צו קיינע מאראלישע אונטערנעהמונגען.

וואס מעהר הערמאן האט זיך אריינגעטיעפט אין זיין יעצטיגער לאגע, אלץ מעהר האט ער איינגעזעהען, דאס ער געהט ניט אויף'ן גלייכען וועג און אז פון זיינע טרוימען וועט זיך גארנישט אויסלאזען.

ער האט געמוזט צוגעבען, אז זיינע חלומות וועגען פילאנטראפישער ארבייט ווערען וואס א טאג בלאסער, זינט ער האט אנגעפאנגען צו פערדיענען געלד, האט ער בעקומען א ליעבע צו דאס געלד און עס קוקט גאר ניט אויס, ער זאל זיך ווען עס איז וועלען שיידען דערמיט; ער איז געווארען פיעל קארגער און איינגעהאלטענער אין זיין הוצאה. ער האט שוין ניט געצאהלט קיין נדבות און קיין גמילות־חסדים אזוי אפט ווי ער פלעגט עס טהאן די ערשטע צייט, ווען ער איז נאך געווען ארעם. ער האט זיך יעצט ארומגעקוקט אז פון איהם וועט שוין קיין גוטס ניט ארויסקומען, ער וואקסט א קאפיטאליסט מיט אלע חסרונות וואס זיי האבען און אז פון זיין אמאליגען אידעאליזם האט זיך אויסגעלאזען א נעכטיגער טאג.

ווען ער זאל נאך יעצט ברעכען זיין שבועה צו זיין געליעבטער פערשיקטער גיטעלע, איז אן ענדע צו זיין גאנצער שטיקעל אידעאליזמוס, ער ווערט א שמוציגער נידערטרעכטיגער בורזשוק, וועלכער לעבט נור פאר זיך און פאר זיין אייגענעם טוף און וועלכער פערדיענט ניט צו טראגען אויף זיך דעם נאמען מענש.

„ניין! האט ער אויסגעשריען צו זיך אליין, דאס טאר ניט געשעהען! איך מוז גובר זיין דעם לומפ אין מיר, איך מוז פארטזעצען א ריינעם אידעאלען לעבען ווי איך האב מיר פארגענומען און שטארבען מיט א ריינעם געוויסען. איך טאר ניט דערטרונקען ווערען אין דעם שמוץ פון פערברעכען און קאפיטאליזם, איך מוז מיך צוריק קעהרען צו מענשליכקייט און צו מיין ריינעם געוויסען!״

ער האט זיך אויפגעהויבען פון זיין פלאץ און גענומען שפאצירען הין און צוריק איבער דעם שמאלען דורכגאנג צווישען דעם קאנטאר און די פאליצעס סחורה.

ער האט דערפיהלט לייכטער אויף'ן הארצען, ריינער, ערהאבענער.

„מארגען ענטזאג איך איהר! האט ער ביי זיך בעשלאסען, מארגען הייס איך איהר געהן פון דאנען, איך מוז מיך אן איהר פערגעסען און ווען זי וועט דא ניט זיין, וועל איך זי גאנץ שנעל ארויסלאזען פון זינען.

ער האט זאגאר א שמייכעל געטהאן פון זיין ביז יעצטיגער נארישקייט. וואס ער האט זי געהאלטען אין סטאר און ניט געהאט דעם מוטה צו ענטזאגען איהר.

און אום צו זיין זיכער, אז ער וועט עס טאקי אזוי טהאן, האט ער זיך גלייך אוועקגעזעצט ביים דעסק און אנגעשריבען א בריעף צו זיינע עלטערן, בעטענדיג זיי, אז דער איינגערער ברודער מיט דער שוועסטער זאלען ארויספאהרען צו איהם אין לאנדאן.

ביז יעצט האט ער צו זיי קיינמאל וועגען דעם ניט געשריבען. ער האט ניט געוואלט אויסגעבען קיין געלד אויף אריבערברענגען זיי, ער האט צוערשט געוואלט אנקלייבען א היבשען פערמעגען און דאן ערשט שיקען נאך זיי. יעצט אבער האט ער בעשלאסען צו שיקען נאך זיי זאפארט. ער וועט דאן האבען אייגענע מענשען אין סטאר. ער וועט פערשפארען האבען צו טהאן מיט סיילס־לײדיעס און צוזאמען מיט זיין ברודער און שוועסטער וועט ער אבשטופען די פינף יאהר וואס זיין געליעבטע האט נאך צו זיצען און דאן וועט ער שוין זיין זיכער, צו פערבלייבען אן אידעאליסט זיין גאנצען לעבען, צוזאמען מיט גיטעלען, וועלען זיי ביידע טהאן גוטע ארבייטען צווישען די ארימע ארבייטער פון לאנדאן און גאנץ ענגלאנד און זיי וועלען לעבען ווי מענשען — ניט ווי בורזשוקעס.

ער האט אנגעשריבען דעם בריעף און אריינגעלעגט איהם אין א קאנווערט ער האט אבער ניט געהאט קיין סטעמפ, און דעריבער האט ער עס איבערגעלאזען אויף דעם דעסק, ער זאל עס אבשיקען מארגען.

ער האט דאן צוגעשלאסען די סטאר און אוועק אהיים אויף זיין לאדזשי.

דעם גאנצען אבענד האט ער אפילו ניט געטראכט מעהר וועגען ליזאן, ער האט איהר געשטאלט ארויסגעווארפען פון זיינע געדאנקען און ער האט דארטען פערנומען דעם פלאץ מיט גיטעלעס געשטאלט.

ער האט ארויסגענומען איהר בילד, ער האט עס בעטראכט מיט דער גרעסטער ליעבע און נאכהער בעדעקט מיט אונצעהליגע קושען.

„ארימע, טהייערע גיטעלע!״ האט ער געשעפצעט מיט הייסע טרעהרען אין די אויגען, ווער ווייסט וואו זי געפינט זיך יעצט? ווי לעבט זיך איהר? ווער ווייס ווי זי ווערט דארטען געבאך אויסגערייסען? זי געפינט זיך אין א ווייטען קאלטען דארף, וואו עס איז ניטא מיט וועמען א ווארט אויסצורײדען; ווער ווייסט ווי זי מאכט איהר לעבען און אויב זי האט גענוג צו עסען?

די גאנצע נאכט האט ער אויף זיין געלעגער געטראכט וועגען א פלאן ווי צו אויסגעפינען איהר אדרעס און ווי צו פרובירען טהאן עפעס וועגען איהר בעפרייאונג. פיליכט וועט זיך א רוסישער אדוואקאט וועלען אונטערנעהמען צו בעפרייען זי און אויב דאס איז אונמעגליך זאל ער איהר כאטשי קענען שיקען א ביסעל געלד אהין, זי זאל האבען פון וואנען צו לעבען.

ווען ער איז ענדליך איינגעשלאפען, האט זיך איהם געחלומ'ט, אז זיין גיטעלע שטעהט ביי איהם אין סטאר, זי איז דאס די סיילס־לײדי זיינע און אז זעהט ער גאנץ פון ווייטען א צווייטע מיידעל, א קליינע מיאוסע בעשעפעניש וועלכע קומט איהם פאר קענטליך. אבער עס עקעלט איהם פון איהר, ווען ער האט זיך גוט איינגעקוקט אין איהר האט ער דערזעהן אז דאס איז ליזא.

ער האט זיך דאן א קעהר געטהאן צו זיין גיטעלען. ער האט זי צוגעדריקט צו זיין הארצען, בעדעקט איהר פנים מיט הייסע קושען און שטיל געמורמעלט.

„איך ליעב דיך, טהייערע! דו ביזט א מלאך, האסט אין זיך א גאלדענע נשמה, אה, ווי היים איך ליעב דיך!

ער האט זיך דאן אויפגעכאפט און דערזעהען, אז ער ליגט אויף זיין מאטראץ און האלט זיין צוקאפען־קישען צוגעדריקט צו זיין הארצען, ער האט זיך דערפיהלט אזוי אונגליקלאך און עלענד. אבער באלד האט ער זיך דערמאהנט וואס ער האט נעכטען בעשלאסען און איז געווארען פרעהליכער.

ער האט זיך שנעל אנגעטהאן און א כאפ טהוענדיג עטוואס פאר ברעקפעסט, איז ער געלאפען צום סטאר.

ער האט זיך ריעזען פריה־מארגען שפעט פערשלאפען. עס איז שוין נאך אכט דעם זייגער, די סיילס־מײדעל שטעהט שוין געוויס ביי דער טיהר פון זיין סטאר און ווארט אויף איהם.

ער איז דעריבער געלאפען שנעלער ווי אימער.

זיין געדאנק איז געווען אבגעמאכט, „אזוי שנעל ווי ער וועט צוקומען צום טיהר און געפינען זי ווארטענדיג זאל ער איהר ערקלעהרען, אז לײדער מוז ער איהר ענטזאגען פון דער שטעלע און אז זי בעקומט פון איהם די געהאלט פון איהר נאטיס־וואך.

נאכדעם, האט ער זיך געטראכט, וועל איך גלייך ליפען אוועקשיקען מיין בריעף אהיים און דאן וועל איך ערשט עפענען די סטאר און זיך דערפיהלען ווי ניי־געבוירען.

די גאנצע צייט פון זיין גאנג האט ער אפילו ניט געוואלט א טראכט טהאן, וועגען ליזא'ס געשטאלט, וועגען איהר צויבער אויף איהם; ער האט עס פון זיך געטריבען, ווי דאס וואלט געווען א בייזער קאשמאר.

אין א מאמענט ארום איז איהם איינגעפאלען די פראגע, אויב ער וועט עס טאקי קענען אויספיהרען, אויב ער וועט זיך אין דער לעצטער מינוט ניט פערלירען, אבער ער האט א מאך געטהאן מיט'ן האנד און זיך געשטארקט.

'איך וויל פון גארנישט וויסען! האט ער זיך אליין צוגעגעבען מוטה. זי מוז געהן און זי וועט געהן. איך טאר ניט טראכטען וועגען די רעזולטאטען, עס דארף מיך ניט ארען, וואס זי וועט אויף מיר זאגען, וואס זי וועט וועגען מיר דענקען, זי טאר ביי מיר ניט פערבלייבען א טאג, זי מוז געהן, ניט איך האב זי געקענט און ניט איך וויל זי קענען!״

ער איז שוין געווען ניט ווייט פון סטאר און ער האט דערזעהען אז ביי זיין טיהר שטעהען עטליכע פרעמדע מענשען און צווישען זיי אויך דניאל קרעמער און זיין טאכטער ליזא.

„צום טייפעל!״ האט הערמאן אויסגעשריהען, עס מוז שוין זיין באלד ניין אוהר, די קאסטימער מיינע וועלען זיך וואונדערען, וואס מיט מיר האט פאסירט.

ער האט פערשנעלערט זיין גאנג און אין א פאאר סעקונדען איז ער שוין געווען ביי זיין סטאר מיט'ן שליסעל אין האנד גרייט צו עפענען די טיהר.

„א שעהנער ביזנעס־מאן!״ האט איהם בעגריסט זיינער א קאסטימער שלאפסט זיך בין ניין אזייגער און דו ווילסט גאר ניט וויסען, אז מיר דארפען זיך איילען צו כאפען א טריין, אט האב איך היינט צוליעב דיר פערשפעטיגט מיין טריין און איך וועל שוין גאר מוזען פאהרען אין אן אנדער קאונטרי, אין א פלאץ וואו איך ווייס פאראויס, אז איך וועל דארטען קיין גליקען ניט מאכען.״

„א מענש איז ניט קיין מאשין, האט הערמאן געענטפערט, עס טרעפט אז ער פערשפעטיגט זיך, איהר ווייסט דאך אלע אז דאס טרעפט זיך ביי מיר זעלטען.״

ער האט דאביי אויפגעעפענט די טיהר און אלע זיינען אריין אין סטאר.

עס איז געווארען א שטיקעל ביזי. די פעדלערס האבען זיך געאיילט אוועקצופאהרען און זיי האבען אויף שנעל געוואלט אבקלייבען זייערע נויטיגע סחורות, הערמאן און זיין סיילס־לײדי זיינען געשטאנען אין די אויבערמאנטלען און בעדיענט די קאסטימער, זיי האבען קיין צייט ניט געהאט, צו אויסטהאן זיך.

עס האט גענומען ביי דריי פערטעל שטונדע ביז די קאסטימער האבען אבגעקליבען אלץ וואס זיי האבען געדארפט און זיי האבען שנעל פערלאזען די סטאר.

ווען די סטאר איז שוין אבגעליידיגט געווארען פון אלע פעדלער און הערמאן איז פערבליבען אליין מיט ליזאן, האט ער צום ערשטען מאל אויפגעהויבען זיין בליק צו איהר און געוואלט עטוואס זאגען.

זי איז געשטאנען ביים דעסק, זיא האט ערשט אויסגעטהאן איהר מאנטעל און האט מיט איהרע ביידע הענט צוגעלעגט איהרע שעהן־פערקעהמטע האאר אויף'ן קאפ.

דיעזען פריה־מארגען האט זי אויסגעקוקט גאנץ ניי. זי איז געווען געקליידעט אין א טונקעל־רויטער בלוזקע און דאס האט צו איהרע שווארצע האאר צוגעגעבען א זעלטען־שעהנעם עפעקט.

ווען הערמאן האט אויף איהר א קוק געטהאן איז אין איהם יעדער אבר אבגעשטארבען. ער האט אין דעם ערשטען מאמענט בעגריפען, אז זיינע אלע געדאנקען פון נעכטען, זיינען ניט מעהר ווי א חלום.

ער האט גלייך דערזעהען, אז אין איהר אנוועזענהייט, איז זיין גיטעלעס געשטאלט אזוי ארעם און בלאס, דאס ער קען זיך גאר ניט פארשטעלען, ווי עס איז מעגליך ער זאל האבען יענע אין זינען.

ער איז פון איהר אויסזעהען ענטציקט געווארען. זי האט אין איהר רויטער בלוזקע געהאט דעם זיעבעטען חן און זי האט געקענט בעצויבערען יעדען איינעם וואס האט אויף איהר איינמאל א קוק געטהאן.

ער האט פון איהר ניט געקענט אברייסען זיין בליק און פאר עטליכע סעקונדען לאנג האט ער זי שטום אנגעקוקט ווי ער זאל וועלען טרעפען ווער זי איז.

ליזא איז פון זיין קוק אביסעל צומישט און פערשעהמט געווארען, אויף איהר געזיכט האט זיך בעוויזען א יוגענד־רויטקייט און אויסשיסענדיג א געלעכטער האט זי א פרעג געטהאן פערוואונדערט:

„וואס קוקט איהר מיך אזוי אן, מר. הערמאן? דערקענט איהר מיך ניט?״

הערמאן האט פערשטאנען, דאס ער איז ווירקליך אריינגעפאלען אין א נארישער לאגע, ער האט ניט געוואוסט פאר דעם מאמענט וואס צו ענטפערען, דערצו איז ער נאך מעהר צומישט געווארען פון איהר געלעכטער, איהרע קליינע פערל'דיגע צייהנדלאך האבען איהם נאך מעהר ענטציקט ווי אלעס, ער האט זי צום ערשטען מאל געזעהען אזוי לאכענדיג, זיין בעגייסטערונג פאר איהר שעהנקייט האט דערגרייכט די העכסטע שטופע.

ניט וויסענדיג אליין וואס ער זאגט, האט ער איהר ערקלעהרט דעם ריינעם אמת.

„אייער רויטע בלוזקע פאסט אייך אזוי וואונדערבאר, אז איך האב מיך געמוזט פערקוקען אויף אייך,״ האט ער צו איהר געזאגט רויט־ווערענדיג.

און טאקי באלד האט ער זיך געכאפט אז ער האט בעגאנגען א גרויסע נארישקייט, ער האט דעריבער צוגעלעגט:

„איך האף אז איהר וועט מיר ענטשולדיגען פאר מיין ניט־פאסיגער בעמערקונג, איך מיין חלילה ניט קיין שום בייז, איך האב בלויז געזאגט די וואהרהייט״.

ליזא איז געווען איבערראשט פון דיעזער פאסירונג, זי האט געדאנקט פריהער גאט און נאכהער דער רויטער בלוזקע, וואס הערמאן האט ענדליך אויפגעעפענט זיין מויל, זי איז פון איבערראשונג נאך מעהר רויט געווארען און אויף זיין לעצטער ענטשולדיגונג האט זי איהם געענטפערט, אז זי פיהלט זיך ניט בעליידיגט, עס מאכט איהר נאך פערגעניגען צו הערען אז זי קליידט זיך ניט צופיעל געשמאקלאז.

הערמאן האט אבער געפיהלט, דאס ער איז בעגאנגען א נארישקייט, ער האט זיך ניט קאנטראלירט און ארויסגעצייגט זיין סיילס־לײדי, אז ער האט זיך פעראינטערעסירט אין איהר פערזענליכקייט, אין איהר אויסקוק; ער האט זיך דיעזע שוואכקייט זיינע ניט געקענט מוחל זיין.

א ווײלע האט ער געשוויגען און דאן האט ער זיך צו איהר געווענדעט גאנץ טרוקען און געשעפטס־מעסיג.

„איך דענק, נעקסטע וואך נעהמען סטאק, מיר וועלען איבעררעכענען די גאנצע סטאר און זעהען וויפיעל סחורה מיר האבען.״

„ווי קען מען עס טהאן?״ האט ליזא געפרעגט, די קאסטימער שטערען דאך, אלע ווײלע קומט אימיצער אריין און מען וועט מוזען פיעלע מאל צומישען די איבערגעשריבענע ארטיקלען מיט די ניט־פערשריבענע.״

„מיר וועלען עס טהאן זונטאג, האט הערמאן געזאגט, די טיהר וועט זיין פערמאכט, די פענסטער פערהאנגען און קיינער וועט אונז ניט שטערען.״

אביסעל שפעטער האט הערמאן זיך בעדענקט, אז ער האט ערשט געמאכט א צווייטען פעהלער. ער האט איהר געהייסען קומען זונטאג איבעררעכענען זיין סטאר, ער האט נאך אליין צוגעגעבען דעם פאקט, די טיהר און פענסטער וועלען זיין פערהאנגען, טא וואס פאר א רעכט האט ער צו הייסען איהר קומען פערשליסען זיך מיט איהם אליין אין סטאר? פיליכט איז זי גאר איהם חושד, אז ער האט שלעכטע געדאנקען אין זינען? עס איז דאך ניט אנשטענדיג פון איהם צו פערלאנגען פון איהר אזא זאך.

„וואס איז מיט מיר דער מעהר?״ האט ער זיך אליין געפרעגט. „עפעס בין איך אזוי ווי צומישט, איך ווייס גאר ניט וואס איך רייד.״

ער האט נאך אמאל געווארפען א בליק אויף ליזאן און איהר אויסזעהען האט איהם ערקלעהרט די אורזאכע פון זיין צומישענקייט.

ער האט זיך יעצט אין גאנצען פערלארען און צוגעהענדיג נאהענט צו דער מיידעל, האט ער איהר אריינגעקוקט טיעף אין איהרע אויגען און געזאגט.

„הערט אויס, מיסס קרעמער, איך מוז אייך זאגען די וואהרהייט, אז צוליעב געוויסע אורזאכען האב איך היינט גערענקט ענטזאגען אייך פון אייער שטעלע, איך ווייס אבער ניט ווי איך דארף האנדלען, איך וועל עס מיט אייך איבעררעדען טאקי נעקסטען זונטאג ווען מיר וועלען נעהמען סטאק, איך האף, אז איהר וועט מיין פערלאנג ערפילען און קומען צו געהן; עס וועט אייך חלילה גאר נישט געשעהן, איהר וועט מיך האפענטליך ניט חושד זיין, אז איך מיין עפעס טהון אייך בייזעס.״

„שור וועל איך קומען, האט ליזא ערענסט געענטפערט, ווער זאגט עס אייך חלילה, אז איך דענק פון אייך אזוי שלעכט, איבערהויפט וועל איך יעצט קומען שוין דערפאר וואס איהר האט מיך אזוי נייגעריג געמאכט, איהר ווילט מיך ערגעץ אויב איהר זאלט מיך ענטזאגען אדער ניט, דאס איז ווירקליך זעהר אינטערעסאנט.״

מעהר האט הערמאן מיט ליזאן ניט גערעדט, ער האט זיך אנגעטהאן זיין מאנטעל און איז ארויס פון סטאר.

ליזא איז פערבליבען שטעהן אין סטאר, איבערפילט פון גליק וואס איהר שעהנער בעל הבית, האט זיך איהר היינט כמעט ערקלעהרט אין ליעבע.

זי האט שוין געזעהען, אז ער איז אין איהר פערליעבט אריבער די אויערען, ער ווערט איינפאך צודולט ווען ער דערזעהט זי. ריעזען פריה־מארגען האט ער זיך שוין מעהר ניט געקענט איינהאלטען און ער האט איהר געמוזט מאכען א קאמפלימענט און דאן אבגעלעגט זיין אמת'ע ליעבעס־ערקלעהרונג אויף זונטאג.

זי איז געווען זיכער, אז נעקסטען זונטאג, וועט ער פאר איהר אויסגיסען זיין הארץ; ער וועט איהר מאכען א פארשלאג זי זאל מיט איהם הייראטהען און זי וועט זיך דאמאלס פיהלען אזוי גליקלאך אזוי צופריעדען.

זי האט איהם שוין געזעהען שטעהענדיג אויף די קניה און בעטענדיג איהר האנד. פונקט אזוי ווי זי האט עס געלעזען אין די ראמאנען; זי איז געווען זיכער, אז קיין סטאק וועלען זיי ניט נעהמען, זיי וועלען דעם גאנצען טאג פערברענגען אין ריידען און אין קוקען איינע אויף די אנדערע.

זי האט זיך יעצט געפיהלט די גליקליכסטע מיידעל אין דער וועלט און עס האט זיך איהר געוואלט זינגען, שפרינגען, טאנצען און זיין פרעהלאך, זי האט עס אבער אונטערדריקט און זיך געמאכט ערנסט.

זי איז צוגעגאנגען צום דעסק און אריינגעקוקט אין א קליין שפיגעלע וואס האט זיך דארטען געפונען, זי האט זיך גוט בעטראכט און צופריעדען מיט איהר אויסזעהען האט זי אנגעפאנגען צו זינגען א פרעהליכע ליעדעל.

איהר בליק איז געפאלען אויף א בריעף וואס איז געלעגען אויף'ן דעסק, מיט א רוסישען אדרעס אויף דעם קאנווערט.

זי האט עס גענומען אין האנד און זיך צוגעקוקט צו די רוסישע ווערטער, עס האט זי אינטערעסירט צו זעהען ווי איהר הערצענס געליעבטער שרייבט רוסיש, א שפראך וואס זי אליין פערשטעהט ניט.

קעהרענדיג דעם בריעף הין און הער האט זי בעמערקט, דאס דער קאנווערט איז נאך ניט קיין פערקלעפטער.

עס האט זי אנגעכאפט א שטארקער חשק צו ארויסנעהמען דעם בריעף און דורכלעזען וואס דארטען שטעהט. זי האט פערשטאנען, אז דאס מוז ער שרייבען א בריעף צו זיינע עלטערן אדער אזוי קרובים און איהר האט זיך שטארק פערגלוסט צו וויסען, וואס שרייבט ער צו זיי דארט.

זי האט זיך אבער אליין פערשעהמט פאר דיעזען געדאנק. וואס הייסט זי וועט געהן איבערלעזען א פרעמדען בריעף? וואס פאר א רעכט האט זי דערצו?

זי האט עס צוריקגעלעגט אויף'ן דעסק און זי איז צוגעגאנגען צום פענסטער פון סטאר.

זי האט ארויסגעקוקט אין גאס אויף די פיעלע פארבייגעהער און זי האט זיך געוואלט פערגעסען אויף דעם מיאוס'ען געדאנק וואס איז איהר ערשט אריינגעפאלען אין קאפ, צו לעזען א פרעמדען בריעף.

זי האט זיך אבער אלע ווײלע א קעהר געטהאן צו'ם דעסק און ניט ווילענדיג געקוקט אויף'ן בריעף, עפעס האט זי געצויגען אהין אזוי ווי דארטען זאל ליגען א מאגנעט.

„ווארום זאל איך טאקי ניט א קוק טהאן וואס ער שרייבט אין זיין בריעף און צו וועמען ער שרייבט עס?״ האט זי זיך אליין געפרעגט.

זי האט אנגעפאנגען צו זוכען א היתר אויף איבערצולעזען זיין בריעף, זי איז אין איהם פערליעבט, זי קען איהם ניט, זי ווייס איהם ניט. פיליכט איז ער גאר א פערהייראטהער און ער שרייבט עס צו זיין פרוי; פיליכט האט ער א געליעבטע ווארום זאל זי דאס אלעס טאקי ניט וויסען איידער זי שטימט איין צו שענקען איהם איהר האנד?

זי האט זיך פלוצלונג דערמאהנט, אז צוליעב דער שמחה איהרער, האט זי גאר פערגעסען זיינע רייד צו איהר, ער האט דאך איהר בפירוש געזאגט, אז ער האט זי געוואלט ענטזאגען פון דער שטעלע, נור ער ווייס נאך ניט ווי צו האנדלען.

„ווארום האט ער עס מיך געוואלט ענטזאגען פון דער שטעלע?״ האט זי גענומען נאכטראכטען, וואס פאר אן אורזאכע האט ער דערצו געהאט?״

אז ער ליעבט מיך, דאס זעה איך, אז ער וויל זיך מיט מיר דורכריידען וועגען בעטען מיין האנד, איז מעהר ווי זיכער. טא ווי קומט עס וואס ער האט מיך גאר געוואלט ענטזאגען? וואס האט ער צו מיר?

אפשר טאקי האט ער שוין א פרוי און דערפאר האט ער עס מיר ניט געוואלט פערדרעהען דעם קאפ? אפשר האט ער אן אנדער אורזאכע צו מוזען אונטערדריקען זיין ליעבע צו מיר? פיליכט קען איך טאקי פון דיעזען בריעף זיינעם דערזעהן דעם גאנצען סוד און ראטעווען זיך פון אן אומזיסטען אונגליק?

וואס מעהר זי האט וועגען דעם געטראכט, אלץ מעהר איז איהר קלאהר געווארען, אז גאט אליין הייסט איהר עפענען דעם בריעף און א קוק טהאן וואס דארטען טהוט זיך. אפשר איז דאס טאקי אזוי בעשערט געווען, אז ער זאל פערגעסען דא דעם בריעף כדי זי זאל עס קענען איבערלעזען און אזוי דערגעהן דעם טיעפען סוד וואס דארטען טהוט זיך.

אז דער בריעף ענטהאלט א סוד און גראדע דעם סוד וואס זי דארף וויסען, איז שוין גאר ביי איהר קיין פראגע ניט געווען. זי האט נור געצווייפעלט אויב עס וועט ניט זיין א גרויסע עבירה געגען גאט צו בעגעהן אזא עולה און לעזען א פרעמדען בריעף.

עפעס האט זי אמאל געהערט פון טאטען, אז לייענען א פרעמדען בריעף, איז א שרעקליכע עבירה, מען ליגט דערפאר אין חרם, מען איז געפעהרליך פערשאלטען און פאר דעם האט זי שטארק מורא געהאט.

איהר חשק צו וויסען הערמאנ'ס סוד איז אבער געווען אזוי גרויס, אפילו די שרעק פאר זיין אין חרם האט זיך איהר ניט אויסגעוויזען צופיעל געפעהרליך, עס איז ווערטה אלעס אין דער וועלט, אבי צו וויסען וואס שרייבט ער דארטען צו זיין פרוי אדער געליעבטער.

זי איז שוין געווען פארטיג צו ארויסכאפען דעם בריעף פון קאנווערט און דאס איבערלעזען, זי האט זיך אבער מישב געווען, אז דאס איז א געפעהרליכע שטיקעל ארבייט, גראדע בשעת זי וועט עס לעזען, קען ער אנקומען און זי וועט אין סטאר זיך דאמאלס מעגען בעגראבען פאר שאנדע.

באלד איז זי אבער נעפאלען אויף א פלאן. זי איז ארויסגעלאפען פון סטאר אויף'ן שוועל פון טיהר און זיך איינגעקוקט אויף יענער גאס פון וואנען הערמאן פלעגט אימער אנקומען, זי האט געזעהען פאר עטליכע בלאקס, אז ער קומט נאך ניט און זי האט געקענט זיין זיכער, אז אין די נעקסטע פינף אדער זעקס מינוטען וועט ער נאך ניט אנקומען.

זי איז דאן צוריק געלאפען צום דעסק און ארויסכאפענדיג דעם בריעף פון קאנווערט. האט זי עס אנגעפאנגען צו לעזען.

עס איז געווען געשריבען אין אידיש און אדרעסירט צו זיינע עלטערן. זי האט עס שנעל דורכגעלעזען, גאר נישט דארטען געפונען און זי האט עס צוריק אריינגעלעגט אין קאנווערט.

ער וויל אויסשרייבען זיין ברודער און שוועסטער און ווייטער גארנישט, זי איז עפעס געווען ענטוישט, קיין ברעקעל סוד, קיין פיצעל סעקרעט אין בריעף.

ער וויל פשוט אויסשרייבען זיין שוועסטער און ברודער כדי ער זאל פערשפארען געלד אויף אויסצוהאלטען א סיילס־לײדי, דאס שמעקט עפעס אזוי פראזאאיש.

ליזא האט זיך דערפיהלט שטארק ענטוישט, וואס זי האט דארטען גאר קיין ברעקעל סענזאציע ניט געפונען. זי האט זיך אבער צו דער זעלבער צייט געפרעהט וואס זי האט גאר נישט אויסגעפונען וועגען הערמאנען, עס זאל זיין א חסרון.

זי האט זיך דעריבער גענומען צעהלען די טעג ביז זונטאג. עס איז געווען אין א דינסטאג, האט זי אלזא געדארפט ווארטען נאך פיער טעג מיט א האלבען.

נאכהער האט זי גענומען א בלייטשטיפט און אנגעפאנגען צו אויסרעכענען די שטונדען, נאכהער האט זי שוין גערעכענט די מינוטען.

זי האט שוין געחלש'ט צו דערלעבען זונטאג און צו הערען פון איהם וואס ער האט צו זאגען. זי האט ניט געצווייפעלט. אז ער וויל איהר ערקלעהרען דאס ער ליעבט זי און אז זי וועט נאך זעלבען טאג קענען ענטזאגען איהר כלומרשט'דיגען חתן מאזעס קייזערמאן.

הערמאן, וועלכער האט פערלאזען די סטאר איז אוועק צוריק צו זיך אהיים. ער האט זיך געפיהלט אויפגערעגט און זעהר בייז.

ער האט אויסגעטהאן זיין אויבערמאנטעל און זיין הוט און זיך א ווארף געטהאן אויף א דערביי שטעהענדיגער סאפא.

אה, וואס פאר שוואכלינג איך בין, האט ער צו זיך גערעדט מיט פערדרוס, „וואס פאר א טויגעניכטס איך בין! עס עקעלט מיך פשוט צו דערמאהנען זיך אויף מיין נארישער האלטונג און די נארישע רייד וואס איך האב היינט צוגערעדט.

צו וואס האב איך איהר געמאכט דעם קאמפלימענט? אויף וועלכע שווארץ יאהר האב איך איהר דערנאך געדארפט זאגען, אז איך דארף מיט איהר עטוואס ריידען?״

ער האט זיך אויפגעכאפט פון סאפא און אנגעפאנגען ארומצולויפען איבער'ן צימער.

„דאס טאר ניט געשעהען! האט ער געשריהען, אזוי ווי אימיצער וואלט דא געווען דערביי, איך וועל דאס ניט טהון, איך וועל אזא לומפ ניט ווערען!

ניין! איך מוז מיך בעהערשען, א כפרה אלע מיידלאך מיט אלע רויטע בלוזקעס, א כפרה אלע מיידעלשע טריקס, איך דארף זיין א מענש און טהאן מיין פליכט און מיין פליכט איז צו הייסען איהר געהן!״

ער האט זיך ווידער געלעגט אויף'ן סאפא און ווידער אויפגעשטאנען, ווידער ארומגעלאפען איבער'ן צימער און ווידער זיך געלעגט, ער איז געווען ווי צומישט.

פון גרויס נערוועזיטעט איז איהם אויש ארויסגעלאפען א קאלטער שוויים אויף'ן שטערען.

ער האט זיך אזוי אבגעמאטערט אין יסורים, ביי צוויי שטונדען, ער האט געפיהלט, אז זיין לײדענשאפט צו דער שעהנער ליזאן וועט זיכער אריבערוואגען זיין פליכט צו גיטעלען, און דאס האט איהם געקרענקט.

אום צו בעזיעגען זיינע שלעכטע גע־